

Hogyan jutott zátonyra egy nyíltforrás-megegyező

A Progress és NuSphere kontra MySQL AB a hanyag üzletkötésről, és nem a nyílt forráskód integritásáról szól.

Sokak szerint egy új, a bostoni szövetségi bíróságon folyamatban levő per „az első bírósági eljárás, amely a General Public License (GPL – általános közengedélyezés) érvényességét és alkalmazhatóságát elemzi”. Na és? Vajon tényleg befolyással lesz ez a per a Linux-programozók jövőjére? Fontos-e ez a vita az olyan vállalatok számára, amelyek üzleti modelljeiket a nyílt forrású programokra alapozzák? Lesz-e a bírónak alkalma megbüntetni egy pimasz, a GNU régóta ismert szabályait megszegő programkészítő céget, és ezáltal megvédenie az OSS-ügylet, mint ahogy egyes OSS-ügyletek felvetették? Sajnos valószínűleg nem. Igen, az ügy fontos. Igen, az általános vélekedés szerint ez vitathatatlanul a GPL első bírósági próbája. De nem szolgál előrejelzésként az OSS jövőjéről, mivel a vita egy rendkívül gyenge szerződés körül forog, hátterében a felek közti állandóan áttekinthetetlen és állandóan változó kapcsolattartással. Nem lehet egy programozási nyelv kilitásait csupán egyetlen, az adott nyelven írt, rövid és rosszul dokumentált alkalmazás elemzésével előrevetíteni. És ebben az esetben az ügy alapját képező szerződés olyan messze elmarad az észszerű, korszerű programkezelési és -szabályozási gyakorlat normáitól, hogy egyáltalán nem helyezhető ugyanabba a fogalomkörbe. Minden bizonnyal értékesebbnek fog bizonyulni a „Programkezelési gyorsítalpaló 101” (Software Product Management 101) és „Programszerződések kezdőknek” (Beginner Software Contracts) tanfolyamokhoz, mint az OSS-stratégiák finomításához.

Pillanatkép egy kisiklott vonatról

A történetet a nyilvánosság számára is elérhető bírósági perbeszédék tárják elénk. A pereskedő felek vitájának alapjául szolgáló szerződést a jól ismert MySQL OSS adatbázis finn szerzőinek vádcáfolatához csatoltan, az amerikai programkiadó, illetve -vizonteladó cég által indítványozott vád nyomán nyújtották be (tehát a szerződés és a felek különböző érvei, elektronikus levelei és eskü alatt tett írásbeli nyilatkozatai „nyílt forrásúak” a műszaki menedzserek, ügyvédek és oktatók számára, tanulmányozásra és az eljárások tökéletesítésére). E cikk szerzőjének tulajdonába került a bírósági iratok között az az eredeti nemzetközi megegyező, miszerint egy nyilvánosan jegyzett, régóta fennálló, massachusettsi telephelyű üzleti programkészítő cég vizonteladói jogot nyert egy fiatal, külföldi fejlesztőtől Finnországban. A csúf meglepetés: a két cég egy csupán kilenc bekezdésből álló szerződés alapján egyezett meg egy jelentős, nagy összegeket megmozgató alkuról. A megegyező összesen egy és egynegyed oldal hosszúságú volt!

A Progress Software nevű cég körülbelül 300 ezer amerikai dollár kifizetésébe egyezett bele egy új, (a Progress számára) ismeretlen iparrészlegben működő

dinamikus külföldi cég részére – egy szóbeli megállapodás értékével egyezően. A MySQL AB finn cég egy rövid nyilatkozattal adta áldását arra, hogy fő terméke a massachusettsi vizonteladó tulajdonába kerüljön. A nyilatkozat szerint egy „későbbi” szerződés megkötésével a jövőben „összesen akár 2,5 millió dollár értékű áruforgalmat” fognak lebonyolítani. Az ebből származó vitából tisztán látszik, miért ráncolják homlokukat a tapasztalt üzletemberek (az ügyvédek is beleértve) a derűlátó „csak bízunk egymásban, és majd később megbeszéljük az alkut és a részleteket” elképzelés hallatán. Hogy mi a gond a tömörséggel és bizalommal? Nézzük így a dolgot: miért végezzünk műtétet, mielőtt röntgent készítenénk vagy megvizsgálunk a beteg kórtörténetét? Miért ne ugorjunk fejest egy ismeretlen folyóba? Magunknak és másoknak is kárt okozhatunk egy jelentős programkezdeményezés indításával – legyen az OSS vagy szabadalmaztatott jellegű –, ha azt az alapszabályok meghatározása nélkül tesszük. Itt is pontosan ez történt. A legtöbb szerződés egyik célja hasonló az adatfeldolgozás alapelveihez: teljesítményértékelés, kipróbálás és a színvonal biztosítása. Ebben az esetben az elküldött kód töredékes volt. Azaz túl korán és túlságosan sok műveletet alapoztak egy hiányos „megegyezőre”.

Fülsüketítő, halálos csend

Mi az, ami kimaradt ebből a rövid és végső soron keserű szerződésből? Csupáncsak a legtöbb programok kapcsán létrejött szerződésben megtalálható feltétel és kikötés nagy része. Íme néhány dolog a sok közül, ami nyilvánvalóan hiányzik:

1. Mikorra készülne el a tervezett „későbbi, az előzőt felváltó szerződés”?
2. Az üzleti feltételeket illetően milyen jellemzők között zajlott?
3. A technikai háttér biztosításához milyen szintű szolgáltatások lennének szükségesek, illetve melyeket nyújtanának? Mit értenek „vállalati szintű támogatás” és a „fennálló elektronikus segélynyújtási csatornák” alatt?
4. Kik lennének a vállalatok közti kapcsolattartás lebonyolítására kijelölt képviselők?
5. Mit jelent, hogy egy vállalat partnerét fő védjegyének „méltányos használati” jogával ruházta fel, ahogyan azt a MySQL AB a fentiek szerint tette? Ez gyakorlatilag milyen eseteket hagyja jóvá, és melyeket zárna ki?
6. Milyen folyamatos termékfejlesztési szolgáltatásokat biztosítana az eredeti program készítője?
7. Hogyan oldanák meg vagy bírálják el szükség esetén a vitás kérdéseket?
8. Ha a vita az egyik fél hibájából adódik, az köteles-e kártérítést fizetni, illetve az eljárás költségeit megtéríteni?
9. Mire jó kihagyni az összes olyan sokat becsmélent, típusos vagy szabványos óvintézkedést, amelyek éppen azért szerepelnek a legtöbb szerződésben, mert

lehetővé teszik azok érvényesítését és a viták elkerülését?

Tanuljunk mások kárából: úgy kódoljuk szerződéseinket, mintha programok lennének.

A legtöbb korszerű, tapasztalt programkészítő vállalat tisztában van azzal a számtalan kérdéssel, ami felmerülhet és fel is merül egy programforgalmazási megegyezés lebonyolítása során. Először tervezetet készítenek az egyezségről (például egy „szerződési feltételek” lista formájában vagy vázlattal), ezután azt „kódolják” (azaz egy előzetes szerződést írnak), majd kipróbálják és leírják a megállapodásokat (azaz tárgyalásokat folytatnak és finomítanak az alapszerződésen, valamint megírják és

átvizsgálják a szükséges iratokat), ugyanúgy, ahogyan azt alkalmazásaikkal teszik. Sok programkészítési projektben például részletesen, előre megnevezik a „felhasználói követelményeket”. A szóban forgó megállapodásból nyilvánvalóan hiányzott egy összesített „feltételista” vagy „összefoglaló jegyzet a megállapodásról”, amely az egyezség alapjául szolgálhatott volna.

A legtöbb alkalmazás keresztlémege egy, a programozó kollégák által végzett minőségi ellenőrzésen. Egyes összetett programozási környezetekben automatizált kódpróba-alkalmazó eszközöket is bevetnek. Ezt a szerződést vélhetően egyetlen ember vagy legalábbis egy nagyon kis létszámú csapat keze munkájaként bocsátották útjára.

Példa a szegényes kódra

Megegyezés

Az alábbi feltételek a MySQL forgalomba hozatalát szabályozzák a GNU General Public License (GPL), valamint a Progress Software Corporation, az alábbiakban PSC, és a TCX DataConsult AB, MySQL AB, Monty Widenius és David Axmark, az alábbiakban MySQL AB közötti megegyezés értelmében.

1. A hivatalos bejelentés napján a PSC átutalja az első 74 167 dolláros összeget (104 167 dollár – 30 000 dollár előleg) a MySQL AB számára. Ez azon döntésünk bejelentésével együtt, mely szerint vállalati szintű támogatást nyújtunk a MySQL-nek, és ellátjuk egy megvételre kész terméksomaggal, óriási mértékben meg fogja növelni a MySQL piaci hitelét, növelve hatásvonalunkat a piaci elemzőkre, a piaci sajtóra stb. Ezt a lépést egy összesen legfeljebb 2,5 millió dollárig terjedő kifizetés első részleteként jelentenénk be, és legalább augusztus végéig folytatni fogjuk a 104 167 dolláros átutalásokat. Ezt követően az átutalásokat és egyéb intézkedéseket egy további megegyezésünk fogja szabályozni, amely megegyezést a pénzügyi átutalások folytatása előtt még véglegesítenünk kell.
2. A MySQL AB felülvizsgálati joggal rendelkezik minden, a PSC és a MySQL AB kapcsolatára vonatkozó nyilvános adattal kapcsolatban annak biztosítása érdekében, hogy a PSC nem tesz véletlenül olyan kijelentést, ami korlátozhatja a

MySQL AB esetleges jövőbeli lehetőségeit vagy zavart kelthet. A MySQL AB-nak lesz jogában jóváhagyni a PSC és a MySQL AB jelen és jövőbeli kapcsolatára vonatkozó összes sajtóközleményt. A MySQL AB ezennel kijelenti, hogy beleegyezését okatlanul nem fogja megtagadni.

3. A hirdetés napján a TCX DataConsult AB, a MySQL AB, Monty Widenius és David Axmark a GPL alá helyezi a MySQL 3.23 változatot (a jelenlegi változatot).
4. A MySQL AB elismeri, hogy ennek a szerződésnek az értelmében a PSC rendelkezik a MySQL GPL licenz alatti eladási és terjesztési jogával a bejelentés napjától kezdődően.
5. A bejelentés napjától kezdődően a PSC-nek joga van forgalmazói áron nyomtatott MySQL-leírást vásárolnia a kiválasztott MySQL-leírás kiadótól. A PSC beleegyezik, hogy ezt a dokumentációt csakis a MySQL egy-egy példányával vagy egyéb számottevő érték hozzáadásával értékesíti. A PSC-nek joga van bármilyen szükséges leírást nyomtatnia magának abban az esetben, ha nincs semmiféle kizárólagos dokumentációforrás.
6. A PSC-nek joga van a „MySQL” védjegy méltányos használatához, beleértve a „NuSphere MySQL”, az „enhanced „MySQL” és a „Rocket MySQL” kombinált védjegyekre kiterjedő bejegyzési és használati jogot.

7. A MySQL AB ötnapos, közös megállapodás alapján ütemezett, térítésmentes szakmai oktatást biztosít a PSC alkalmazottainak. A PSC feltételezi, hogy e szakmai gyakorlat előtt minden alkalmazottja elolvassa a MySQL kézikönyvet és *Paul Dubois* könyvét. A szakmai gyakorlaton MySQL AB-alkalmazottak is részt vehetnek.
8. A MySQL AB háttértámogatást nyújt a PSC által nyújtott segélyszolgáltatások kiegészítésére legalább augusztusig, a fennálló elektronikus segélynyújtási csatornákon keresztül. Ezt követően a MySQL AB még két évig háttértámogatást nyújt a PSC-nek egy későbbi megegyezés szerint, de megállapodás hiányában legfeljebb 150 dolláros óradíj fejében, minden megkezdett 15 perc után.
9. Ez a szerződés két vagy több példányban érvényes, ezek mindegyike eredetinek minősül, de együttesen mind egy és ugyanazon egyezményt képezik.

Ha ez a szerződés elfogadható az Ön számára, kérjük, írja alá és küldje vissza nekünk, hogy minél hamarabb elindíthassuk a MySQL-t mint egy „valódi nyílt forrású” adatbázist egy megbízható harmadik fél támogatásával, mielőtt a versenytársak eloroznák vezető helyét!

Progress Software Corporation

*Patrick Lannigan,
Britt Johnston*

Dörzsölt programozók programjaikat hibaüzeneleti szolgáltatásokkal látják el. Ebből a kódos megegyezésből hiányzott a szokásos „szerződészegési tájékoztatás, illetve az áthágás helyrehozatalának lehetőségét” biztosító óvintézkedés.

A tapasztalt kódolók fejlécek (header) és egyéb technikai jellegű leírást is beépítenek a munkájukba a későbbi módosítást és hibakeresést megkönnyítendő. A programkészítési üzleti ügyek során határozzuk meg pontosan a gyártó és a forgalmazó közötti kapcsolattartás lebonyolításának módjait. Nevezük meg rögtön az elején azokat a személyeket, akik felhatalmazást kapnak a másik szervezet kinevezett személye vagy személyei felé üzleti utasítások, ellenvetések, illetve javaslatok közvetítéséhez.

Rémisztő képek: hajók az éjszakában

A szerződés tömörsége következtében elképzelhető, hogy a felek olyan jogi kérdéseket vetnek fel, amelyek megzavarják az ügyet, de legalábbis késleltetik a kimenetelét. Ne feledjük, milyen lassan forognak az igazságügyi rendszer fogaskerekei az Egyesült Államokban is. Minden bizonnyal csalogódnia kell a GNU-modell törvényes elismertetésében reménykedő OSS-híveknek: mindkét perben álló fél felvetett már az OSS-ügytől független jogi kérdéseket. A MySQL AB például már (február 28-án) nyert egy részleges bírósági végzést a Progress, illetve annak fiatal leányvállalata, a NuSphere ellen, de nem a GPL megerősítésének terén, hanem védjegyzési ügyben. A szövetségi bíró túlságosan bizonytalanul találta a GPL-ügyet ahhoz, hogy már a bírósági eljárás ezen korai, áttekintő szakaszában döntést hozzon róla. Vagy vegyük például a „kölcsonös vétség” jogi tantételét. Egy szerződés néha amiatt nem emelkedik jogerőre, mert a két fél óhatatlanul is eltérő, de külön-külön ésszerű módon értelmezi a megegyezésben tett megállapodásokat és feltételeket. Ennek klasszikus példája egy hasonló nemzetközi félreértés.

Ha Rómába utazunk, tervezzünk előre

A történet elhamarkodottságát nemzetközi háttére még jobban kihangsúlyozza. A nemzetközi üzletkötések fokozott megfontolást és részletesebb feltételi leírásokat érdemelnek, mint ahogyan a több országban is használatos alkalmazások esetén több moduláris képernyőkíratásra és (az ázsiai karakterkészlet miatt) két bites kódra van szükség, amelyekkel megfelelnek több különböző operációs rendszer iterációinak és egyéb fondorlatos kódolásnak.

A külföldi vállalatokkal való üzletek külön odafigyelést igényelnek. Számos külföldi vállalat például vitás esetekben szívesebben választja (vagy éppen ragaszkodik hozzá) a kérdés döntőbírával való eldöntését, ami egyrészt az erős kulturális hagyományból ered, másrészt abból a megfontolásból, hogy így elkerülhető az Amerikában hírhedten szokásos elhamarkodott, elnyúló és drága pereskedés (ebben az adott esetben a pereskedő

felek 73 különböző bírósági előterjesztést nyújtottak be a per első kilenc hónapjában, és az ügy végeláthatatlannak tűnik).

A világhírű utazók indulás előtt gondoskodnak a tolmácsokról, utánpótlást biztosítanak és tájékozódnak a helyi kapcsolattartási protokollokról. A nemzetközi szerződések esetében sok cég hasonló kiegészítő intézkedéseket tesz. Előre megállapodnak a terméktervezési együttműködés minimális mértékében, szerződésben kötelezik el magukat egymás székhelyeinek meglátogatására és a jelentős világkereskedelmi kiállításokon való találkozásokra, és egyéb szerződésbeli „ragasztóködot” építenek be kapcsolataik finomítása érdekében. A józan ész azt diktálja, hogy készítsünk térképet, mielőtt ismeretlen tájakra merészkedünk. Ebben az esetben a felek eltávolodtak, és a bíróságon találták magukat, ennek minden velejárójával: forgalmazási csapásokkal, hatalmas pereskedési számlákkal és a termék bizonytalan jövőképevel együtt.

Mire gondoljunk, mit tegyünk?

A Progress és a NuSphere-t az OSS-közösség egyes tagjai arra a valós, de nem teljes történetre hivatkozva támadták, miszerint a MySQL-kódot megváltoztatva, és azt utána szabadalmazott felhasználási szerződéssel nem pedig a GPL-lel, vagy valami egyéb OSS felhasználási szerződéssel hozták forgalomba. Való igaz, a NuSphere módosította a GPL használati modelljét, és ezzel az ő szemszögükből ítélve csak egy átmeneti figyelmetlenség következményét tették jóvá. De ez nem a teljes történet. A perbeszéd alapján másik oldalról is nézhetjük: inkább a Progress érdemel bírálatot, amiért valamelyik jöttment termékmenedzsere, vélhetően a vezetői tanács és más kollégákkal való egyeztetés nélkül, egy rosszul dokumentált szerződést hozhatott létre. Büntetése legyen egy felhasználási szerződést tanító tanfolyamon való kötelező részvétel. Esetleg enyhítsenek az ítéleten a forgalmazásra sürgető piaci versenyre való tekintettel. Utána pedig biztosak lehetünk benne, hogy legközelebb mindkét vállalat hagyományos, következetes és kielégítő programkészítési szerződéseket fog alkalmazni, tanulván az ügyvédekre költött nagy összegekből, valamint az idő-, a vállalatvezetési energiákban és a vevőkörben bekövetkezett veszteségekből. A Progress-NuSphere-MySQL per végül lehet, hogy csupán egy újabb fejezet lesz azon vállalatok vastkos könyvében, amelyek megfelelő célzás nélkül „nyitottak tüzet”.

Linux Journal 2002. augusztus, 100. szám

Henry W. (Hank) Jones

22 éves programtanácsadó, menedzser és ügyvéd, a UC Berkeley Extension programengedélyezési workshop alapítója és vezetője, aki már több mint 75 programkészítő céggel dolgozott.